

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 5Co/652/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1314203773
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 09. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Juraj Považan
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2015:1314203773.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Milana Chalupku a členov senátu JUDr. Juraja Považana a JUDr. Janky Richterovej v právnej veci navrhovateľa: Dopravný podnik Bratislava, akciová spoločnosť, IČO: 00 492 736, so sídlom: Olejkárska 1, Bratislava, zastúpeného advokátom: JUDr. Vladimírom Kánom, Námestie Martina Benku 9, Bratislava, proti odporcovi: C. V., X.: XX.XX.XXXX, V. L.: F. XXX/XX, L., zastúpenému opatrovníčkou: E. Č., zamestnankyňou Okresného súdu Bratislava III, o zaplatenie 50,70 eura s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III, č.k.: 14C/148/2014-20 zo dňa 21. augusta 2014, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e**.

Odporcovi **s a n e p r i z n á v a** náhrada trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa návrh navrhovateľa na zaplatenie 50,70 eura zamietol. Odporcovi nepriznal náhradu trov konania.

Súd prvého stupňa napadnutý rozsudok po právnej stránke odôvodnil podľa § 11 ods. 1 písm. d/, § 12 ods. 1 veta prvá a § 14 ods. 3 písm. d/ zákona č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave, § 100 ods. 1, § 101, § 108, § 760 a nasl. Obč. zákonníka, § 2 písm. a/, b/ a § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, tiež tarifou mestskej hromadnej dopravy v Bratislave a Prepravným poriadkom mestskej hromadnej dopravy v Bratislave a vecne tým, že navrhovateľ sa návrhom vo veci samej, podaným na súde dňa 13.02.2014 domáhal od odporcu zaplatenia sumy vo výške 50,70 Eur (úhrada za cestovanie bez platného cestovného lístka 50,- eur a cestovného 0,70 eura) na tom základe, že odporca sa dňa 07.02.2012 na linke MHD č. 65 nepreukázal platným cestovným lístkom alebo iným platným cestovným dokladom na výzvu kontrolného orgánu. Odporca bol bezvýsledne vyzvaný k úhrade upomienkou „Pokusom o zmier“ zo dňa 12.03.2012.

Nakoľko sa súdu nepodarilo zistiť, kde sa odporca zdržiava, podľa § 29 ods. 2 O. s. p. odporcovi uznesením ustanovil opatrovníka. Opatrovník sa k návrhu na začatie konania nevyjadril.

Súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku vychádzal zo skutkového zistenia, že použitím dopravného prostriedku MHD odporcom došlo medzi účastníkmi konania k uzavretiu zmluvy o preprave osôb podľa § 760 a nasl. Obč. zákonníka, z ktorej zmluvy vznikla odporcovi povinnosť zaplatiť navrhovateľovi určené cestovné, ktorého úhrada sa preukazuje platným cestovným lístkom. Tým, že odporca, ktorého totožnosť dostatočným spôsobom a hodnoverne zistil kontrolór (revízor) navrhovateľa, bez cestovného lístka v hodnote 0,70 eura, porušil tarifné a prepravné podmienky navrhovateľa účinné v rozhodnom čase. Ďalej uviedol, že právny vzťah vzniknutý medzi účastníkmi konania zo zmluvy o preprave je právnym

vzťahom zo spotrebiteľskej zmluvy podľa Obč. zákonníka, ktorú uzatvoril navrhovateľ- dopravca, konajúci pri uzatváraní tejto zmluvy v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti a odporca-cestujúci ako spotrebiteľ, pri uzatváraní zmluvy o preprave nekonajúci v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti, zamestnania alebo povolania. Súd prvého stupňa tak bol v zmysle § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa povinný prihliadnuť na premlčanie ex offa aj bez toho, aby sa odporca, resp. opatrovník odporcu premlčania dovoľával v zmysle Obč. zákonníka. Skonštatoval, že ustanovenie § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa je špeciálnou právnou úpravou vo vzťahu k právnej úprave §100 ods. 1 Obč. zákonníka, a preto je nevyhnutné aplikovať prednostne lex specialis pred lex generalis v prípade nároku uplatneného v tomto konaní. Zákonom č. 102/2014 Z.z. o ochrane spotrebiteľa pri predaji tovaru alebo poskytovaní služieb na základe zmluvy uzavretej na diaľku alebo zmluvy uzavretej mimo prevádzkových priestorov predávajúceho a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 01.05.2014 došlo k novelizácii zákona o ochrane spotrebiteľa, ktorého paragrafové znenie bolo rozšírené o nové ustanovenie § 5b, ktoré je ustanovením procesným a ukladá orgánu rozhodujúcemu o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliadať na premlčanie uplatneného nároku aj bez námietky premlčania vznesenej spotrebiteľom, teda z úradnej činnosti (ex offa).

Podľa § 108 Obč. zákonníka je stanovená jednoročná premlčacia doba na uplatnenie práva z prepravy a toto ustanovenie platí pre všetky práva vzniknuté z osobnej a nákladnej prepravy s výnimkou práva na náhradu škody, kde Obč. zákonník upravuje osobitnú premlčaciu dobu (§ 106 Obč. zákonníka). Mal za to, že navrhovateľ ako dopravca má nárok nielen na cestovné podľa § 760 Obč. zákonníka ale aj nárok na úhradu za nepreukázanie sa platným cestovným lístkom v zmysle zákona č. 168/1996 Z.z., napriek tomu, že tento nárok nie je výslovne v Obč. zákonníku upravený. Keďže zákon neupravuje výslovne ani premlčanie nároku dopravcu na úhradu pri preukázaní sa platným cestovným lístkom a teda ani začiatok jej plynutia, je na premlčanie tohto nároku potrebné aplikovať na základe analógie legis právnou úpravu obsahom a účelom danému vzťahu najbližšiu. Preto začiatok plynutia premlčacej doby tak súd vychádzal z § 563 OZ, a teda že odporca ako dlžník je povinný splatiť dlh prvý deň po tom, ako ho navrhovateľ ako veriteľ o plnenie požiadal (deň kedy veriteľ mohol svoj nárok prvýkrát uplatniť na súde). Prihliadajúc na premlčanie uplatneného nároku zo spotrebiteľskej zmluvy z úradnej povinnosti dospel k záveru, že jednoročná premlčacia doba v prejednávanej veci začala plynúť dňa 08.02.2012 (deň po tom, ako revízor cestujúceho vyzval na zaplatenie) a uplynula dňa 08.02.2013, pričom návrh vo veci samej bol na súde podaný až dňa 13.02.2014. Návrh vo veci samej tak vzhľadom na premlčanie podľa § 100 ods. 1 Obč. zákonníka v celom rozsahu zamietol.

O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p. Nakoľko si úspešný odporca náhradu trov konania neuplatnil, náhradu trov konania mu nepriznal.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal odvolanie navrhovateľ. Žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a návrhu vyhovel alebo aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Podané odvolanie odôvodnil odvolacím dôvodom podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O. s. p. tým, že súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav. S poukazom na § 5b a § 29b zákona č. 250/2007 Z. z. mal za to, že súd prvého stupňa porušil jeden zo základných princípov právneho poriadku Slovenskej republiky- princíp retroaktivity, čím malo dôjsť k porušeniu zásady právnej istoty a tiež čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky, keď s inštitútom právnej istoty v právnom štáte je spojená požiadavka ochrany dôvery občanov v právny poriadok. Podľa § 100 ods. 1 Obč. zákonníka totiž na premlčanie možno prihliadnuť len na námietku dlžníka. Zo strany súdu prvého stupňa tak nebolo možné použiť zákon o ochrane spotrebiteľa v časti § 5b z dôvodu absencie prechodných ustanovení, nakoľko návrh na vydanie platobného rozkazu bol na súd podaný pred dňom účinnosti novely zákona o ochrane spotrebiteľa, t.j. pred dňom 01.05.2014. Súdu prvého stupňa tak vytkol porušenie princípu právnej istoty, ktorého obsahom je požiadavka predvídateľnosti konania orgánov verejnej moci (právna istota), ktorej základom je jednoznačný jazyk a zrozumiteľnosť právnych noriem (nález ÚS SR, sp. zn.: PL.ÚS 15/98), porušenie zásady rovnosti účastníkov konania, podľa ktorej nemôže byť niektorý z účastníkov znevýhodnený na úkor druhého účastníka pri uplatňovaní práva alebo mať priaznivejšie postavenie pri prejednávaní a rozhodovaní veci (nález ÚS SR, sp. zn.: I.ÚS 59/00). Zdôraznil, že súčasťou princípu právnej istoty je pritom aj zákaz spätného (retroaktívneho) pôsobenia právnych predpisov, a teda že právne predpisy pôsobia iba do budúcnosti nie do minulosti (nález ÚS SR, sp. zn.: PL. ÚS 36/95). Podľa ďalšieho nálezu ÚS SR, sp. zn.: PL. ÚS 10/2006 je pravá retroaktivita fikciou, pretože hoci sa vie, že v minulom okamžiku niekto mal nejaké právo, zákon finguje, že uvedený subjekt dané právo nemal,

alebo ho mal iné...Princíp právnej istoty ako komponent právneho štátu znamená, že v špecifických okolnostiach nesmie byť arbitrárne, bez adekvátneho verejného záujmu zhoršená do budúcnosti právna pozícia jednotlivca (porov. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenska, U-I.86/96, časť B-I., bod 6, dostupné). Keďže v novele zákona o ochrane spotrebiteľa prechodné ustanovenia vzťahujúce sa na § 5b s ohľadom na súdne konanie začaté pred dátumom účinnosti predmetnej novely chýbajú, bol súd prvého stupňa v konaní začatým návrhom doručeným dňa 13.02.2014, pred účinnosťou novely zákona o ochrane spotrebiteľa (zákon č. 102/2014 Z. z.), povinný postupovať podľa doterajších predpisov a podľa § 100 ods. 1 Obč. zákonníka prihliadnuť na premlčanie len na námietku dlžníka.

Navrhovateľ ďalej poukázal na § 760 Obč. zákonníka, podľa ktorého zmluvou o preprave vzniká právny vzťah medzi dopravcom a cestujúcim, pričom preprava osôb je služba poskytovaná cestujúcim, ktorá spočíva v preprave predmetu (veci) a osoby dopravným prostriedkom do miesta určenia riadne a včas, za určené cestovné. Občiansky zákonník obsahuje iba základnú úpravu vzťahov vznikajúcich pri rôznych druhoch a spôsoboch prepravy; podrobnejšia úprava je ponechaná osobitným predpisom, v tomto prípade zák. č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave. Ďalej poukázal na § 9 písm. b/, § 11 ods. 1 písm. d/, § 14 ods. 2 zákona o cestnej doprave a čl. 6 ods. 2, ods. 3 Prepravného poriadku mestskej hromadnej dopravy v Bratislave. Mal za to, že povinnosť odporcu zaplatiť navrhovateľovi úhradu vznikla podľa § 9 písm. b/, § 11 ods. 1 písm. d/ v spojení s § 14 ods. 2 zákona o cestnej doprave a táto úhrada za nepreukázanie sa cestovným lístkom nepatrí medzi práva z prepravy podľa § 760 Obč. zákonníka. Obč. zákonník stojí na princípe premlčania so všeobecnou premlčacou dobou, ktorá sa použije všade tam, kde pre jednotlivé práva týmto zákonom či iným predpisom nie je ustanovená premlčacia doba. Zákon o cestnej doprave neustanovuje premlčaciu dobu za nezaplatenie úhrady pri cestovaní bez cestovného lístka a preto je potrebné použiť § 101 Obč. zákonníka, čo znamená, že pohľadávka vo výške 50,- eur nebola v čase podania návrhu na vydanie platobného rozkazu premlčaná. Na podporu svojho záveru navrhovateľ poukázal aj na rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave vo veciach vedených pod sp. zn. 15Co/67/2011 a sp. zn. 14Co/216/2011, v ktorých odvolací súd rozhodoval v skutkovo totožných veciach, pričom v oboch prípadoch odvolaniu navrhovateľa vyhovel.

Odporca sa k odvolaniu navrhovateľa nevyjadril.

Odvolací súd preskúmal vec viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania podľa § 212 ods. 1 O. s. p. v znení účinnom od 1. júna 2014, túto prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p., keďže pre nariadenie pojednávania neboli dané zákonné podmienky vyplývajúce z ustanovenia § 214 ods. 1 O. s. p. (nebolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, súd prvého stupňa nerozhodol bez nariadenia pojednávania, nejde o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania a nevyžadoval to dôležitý verejný záujem) a rozsudok verejne vyhlásil dňa 29. septembra 2015 podľa § 211 ods. 2 v spojení s § 156 ods. 3 O. s. p., pričom o termíne verejného vyhlásenia rozsudku boli účastníci a ich právni zástupcovia upovedomení zákonným spôsobom.

Súd prvého stupňa vo veci samej riadne zistil skutkový stav veci, vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 120 ods. 1 O. s. p.) z hľadiska posúdenia opodstatnenosti návrhu, výsledky vykonaného dokazovania správne zhodnotil (§ 132 O. s. p.) a na ich základe dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré v napadnutom rozhodnutí aj náležite odôvodnil (§ 157 ods. 2 O. s. p.).

Podľa § 219 ods. 2 O. s. p., ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

V prejednávanej veci súd prvého stupňa absenciu úpravy premlčania práva dopravcu na cestovné a sankčnú úhradu správne riešil podľa ust. § 853 Obč. zákonníka prostredníctvom analógie legis, t. j. podľa tých ustanovení Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie. S prihliadnutím na právny základ uplatneného nároku, ktorým je porušenie podmienok vyplývajúcich zo zmluvy o preprave, je aj podľa odvolacieho súdu takýmto ustanovením práve ust. § 108 Obč. zákonníka upravujúce premlčanie práv z prepravy. Premlčanie navrhovateľom uplatneného nároku bolo preto správne posúdené podľa § 108 Obč. zákonníka upravujúceho premlčanie práv vzniknutých z osobnej a nákladnej dopravy s výnimkou práva na náhradu škody (§ 760 až 776 Obč. zákonníka). Súd prvého

stupňa pritom správne prihliadal na premlčanie nároku navrhovateľa z úradnej povinnosti podľa § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa.

V súvislosti s odvolacou námietkou navrhovateľa, podľa ktorého mal súdom prvého stupňa dôjsť k porušeniu princípu právnej istoty a zákazu retroaktívneho pôsobenia právnych predpisov, kedy na premlčanie nároku navrhovateľa podľa § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. súd prihliadol bez vznesenej námietky premlčania, odvolací súd poukazuje na stanovisko Krajského súdu v Bratislave zo dňa 05.02.2015, podľa ktorého „ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa účinné od 1.5.2014 je možné aplikovať aj na konania začaté pred jeho účinnosťou, t.j. aj na konania začaté pred 1.5.2014“. Krajský súd predmetné stanovisko prijaté v zmysle § 17 ods. 3 písm. a/ zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch odôvodnil tým, že napriek tomu, že samotné premlčanie má hmotnoprávny charakter, procesná povaha citovaného ustanovenia § 5b vyplýva z jeho samotného znenia, ktoré ustanovenie normuje predovšetkým a najmä procesnú činnosť orgánu rozhodujúceho o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy. Na jeho základe sa súdu ako orgánu rozhodujúcemu o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy, ukladá povinnosť v súdnom konaní z úradnej povinnosti prihliadať na premlčanie v spotrebiteľských veciach, teda ide o konkrétny procesný postup súdu v konaní, čo nasvedčuje procesnoprávnemu charakteru ustanovenia. Keďže ide o procesné ustanovenie, v prípade absencie prechodného ustanovenia platí, že súd postupuje podľa právneho stavu účinného v čase rozhodovania súdu. Preto ak v čase rozhodovania súdu vo veci je účinné ustanovenie § 5b citovaného zákona, súd je povinný ho aplikovať, i keď sa súdne konanie začalo skôr, t.j. pre účinnosťou zákona. S právnym názorom uvedeným v predmetnom stanovisku sa plne stotožňuje aj odvolací súd, z ktorého dôvodu vzhľadom na procesnú povahu cit. ustanovenia zákona č. 250/2007 Z. z. odvolacej námietke navrhovateľa nebolo možné vyhovieť.

Pri ustálení začiatku plynutia premlčacej doby súd prvého stupňa vychádzal z ust. § 563 Obč. zákonníka, podľa ktorého ak čas plnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal. Z obsahu spisu má odvolací súd zrejmé, že odporca bol na úhradu cestovného a sumy vo výške 50,- eur vyzvaný priamo na mieste pri kontrole pracovníkom navrhovateľa dňa 07.02.2012. Premlčacia doba tak začala plynúť nasledujúci dňa po výzve revízora na úhradu predmetného nároku, a teda dňa 08.02.2012, pričom táto uplynula dňa 08.02.2013. Návrh navrhovateľa podaný dňa 13.02.2014 tak bol nepochybne podaný po uplynutí premlčacej doby podľa § 108 Obč. zákonníka.

Vo vzťahu k rozhodnutiam Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 15Co/67/2011 a sp. zn. 14Co/216/2011, na ktoré v odvolaní poukazoval navrhovateľ, odvolací súd uvádza, že s právnymi názormi v nich prezentovanými sa nestotožňuje, a tieto nie sú pre iný odvolací senát právne záväzné. Súčasne poukazuje na rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave napr. sp. zn. 9Co/168/2014, 4Co/10/2014, 6Co/156/20014, 8Co/507/2014, ktoré k otázke premlčania práva dopravcu na cestovné a sankčnú úhradu zaujali rovnaké stanovisko ako bolo prijaté odvolacím senátom 5Co.

O trovách odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 224 ods. 1 O. s. p., § 142 ods. 1 v spojení s § 151 ods. 1 O. s. p. a v odvolacom konaní úspešnému odporcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, nakoľko si náhradu trov neuplatnil.

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.